

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА
ІНСТИТУТ СОЦІАЛЬНОЇ ТА ПОЛІТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ НАПН УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ФОНД «БЛАГОПОЛУЧЧЯ ДІТЕЙ»
УКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ
КИЇВСЬКИЙ МІСЬКИЙ КРИЗОВИЙ ЦЕНТР «СОЦІОТЕРАПІЯ»
ЦЕНТР ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ «АНКОР»
ВАРШАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (Республіка Польща)
АКАДЕМІЯ ПРИКЛАДНИХ НАУК імені СТЕФАНА БАТОРІЯ
(Республіка Польща)

ЗБІРНИК ТЕЗ НАУКОВИХ ДОПОВІДЕЙ

Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції

**СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА ПІДТРИМКА ОСОБИСТОСТІ
В УМОВАХ СУСПІЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ**

08 жовтня 2024 року, м. Київ

УДК 155.9

Збірник тез наукових доповідей Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції «Соціально-психологічна підтримка особистості в умовах суспільних трансформацій» 08 жовтня 2024 року. Київ: Факультет психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, 2024. 161с.

Друкується за рішенням Вченої ради
Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка
Протокол № 11 від 21.11.2024 р.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Оксана СЕРГЕСНKOBA, завідувач кафедри психології особистості та соціальних практик Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, доктор психологічних наук, професор.

Олена ЛИТВИНЕНКО, завідувач кафедри практичної психології Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, доктор психологічних наук, доцент.

Ірина МУЗИЧЕНКО, заступник декана з науково-педагогічної та соціально-гуманітарної роботи Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, доцент кафедри практичної психології, кандидат психологічних наук.

Олена СОРОКІНА, доцент кафедри психології особистості та соціальних практик Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, кандидат психологічних наук, доцент.

Ярослав КОРКОС, викладач кафедри практичної психології Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, доктор філософії з спеціальності 053 Психологія.

Ганна СОБЧАК, викладач кафедри практичної психології Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти.

У збірнику тез наукових доповідей висвітлено наукові та прикладні аспекти соціально-психологічної допомоги особистості; соціально-психологічну допомогу постраждалим під час кризових подій та військового конфлікту; особливості психологічної культури та просвіта у воєнний та повоєнний час; психологічну парадигму у розбудові інклюзії в освітньому просторі.

© Факультет психології,
соціальної роботи та
спеціальної освіти

СЕКТОРАЛЬНА ДИСКУСІЯ 1

«СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ДОПОМОГИ ОСОБИСТОСТІ»

А. Д. Васильєв

ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ КОГНІТИВНО-ПОВЕДІНКОВОЇ ТЕРАПІЇ У ПОДОЛАННІ РОЗЛАДУ СОЦІАЛЬНОЇ ТРИВОГИ.....9

Г. І. Васильєва, К. О. Сінько

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З МОВЛЕННЄВИМИ ТРУДНОЦЬМИ ЗАСОБАМИ ІГРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....11

Н. Д. Вінник, В. В. Бабенко

ДО ПИТАННЯ ФРУСТРАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ.....13

Н. Д. Вінник, Т. Є. Кременська

ВПЛИВ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА ВИБІР ОСОБИСТІСТЮ КОПІНГ-СТРАТЕГІЙ У ЖИТТЄВИХ КРИЗАХ.....14

Н. Д. Вінник, О. В. Майбоженко

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПОДОЛАННЯ КРИЗИ ДІТЬМИ 6-7 РОКІВ ЗА ДОПОМОГОЮ КАЗКОТЕРАПІЇ.....16

Н. Д. Вінник, М. Г. Плакса

ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ ПРОБЛЕМИ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ ТРИВОЖНОСТІ ПІДЛІТКІВ ТА МОТИВАЦІЇ ДОСЯГНЕННЯ В НАВЧАННІ.....18

Н. Д. Вінник, М. Г. Плакса

ВПЛИВ ТРИВОЖНОСТІ ПІДЛІТКІВ НА МОТИВАЦІЮ ДОСЯГНЕННЯ УСПІХУ В НАВЧАННІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....20

І. А. Власенко

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА ДРУЖИНАМ ІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ.....22

І. А. Власенко, Н. І. Лобаненко

АРТ-ТЕРАПІЯ ЯК ЗАСІБ ПОДОЛАННЯ ЖИТТЄВИХ КРИЗ ЖІНОК - ВИМУШЕНИХ МІГРАНТОК.....24

І. А. Власенко, Т. К. Яворська

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЖИТТЄВОЇ КРИЗИ ВИМУШЕНИХ МІГРАНТІВ ТА ЇЇ ПОДОЛАННЯ.....26

І. А. Власенко, Ж. Окамбі-Кіндало Ясса

ПСИХОЛОГІЧНІ ОЗНАКИ НАРЦИСТИЧНОЇ ТРАВМИ У КОНТЕКСТІ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ ОСОБИСТОСТІ.....29

Н. О. Довгань

КОНСТРУКТИВНА ПОВЕДІНКА ГРОМАДЯН У НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ: ТЕХНОЛОГІЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО ВТРУЧАННЯ.....30

Є. Ю. Журавель

БІОСУГЕСТИВНА ТЕРАПІЯ ЯК ЗАСІБ КОРЕКЦІЇ СТРЕС- АСОЦІЙОВАНИХ РОЗЛАДІВ У ЛЮДЕЙ ІЗ БОЙОВИМ ДОСВІДОМ.....32

І. В. Зрум

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЛОГОПЕДА В ІНКЛЮЗИВНОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ.....35

С. М. Каліщук

РЕАЛІСТИЧНЕ СПІВВІДНЕСЕННЯ ПСИХОЛОГА-КОНСУЛЬТАНТА ІЗ СВІТОМ В УМОВАХ ВІЙНИ.....36

С. М. Каліщук, К. О. Солдатова

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕЖИВАННЯ ОСОБИСТІСТЮ КРИЗИ НЕПЕРЕБОРНІХ ОБСТАВИН.....40

В. В. Кобильченко, І. М. Омельченко

ІНКЛЮЗИВНА ПСИХОЛОГІЯ ЯК НОВА ГАЛУЗЬ ПСИХОЛОГІЧНОЇ НАУКИ.....42

О. П. Коханова, О. С. Голованова

САМОРЕГУЛЯЦІЯ ДОРОСЛИХ У КРИЗОВИХ СИТУАЦІЯХ.....44

В. В. Левченко

ПСИХОДИНАМІЧНИЙ АСПЕКТ У КАТАТИМНО-ІМАГІНАТИВНІЙ ПСИХОТЕРАПІЇ.....46

В. А. Литвиненко, О. В. Тюфякіна

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МОНОЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ З НАВЧАЛЬНИМИ ТРУДНОЦЬМИ.....47

О. В. Мартинчук, Н. Б. Дуб'юк

АКТУАЛЬНІСТЬ МОДЕЛЮВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО ПРОФІЛЮКООРДИНАТОРА ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ ДЛЯ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ УКРАЇНИ.....49

О. В. Мартинчук, Н. Л. Шнит

ФОРМУВАННЯ СТАТЕВОЇ ОСВІЧЕНОСТІ ПІДЛІТКІВ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ ЯК СКЛАДОВА ВИХОВАННЯ В ІНКЛЮЗИВНОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ.....51

Я. В. Мартинюк

СОЦІАЛЬНА ЗГУРТОВАНІСТЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ ОБ'ЄДНАННЯ ГРОМАДИ ПОСТРАЖДАЛОЇ ВІД ВОЄННИХ ДІЙ.....53

В. М. Мельник

ПОНЯТТЯ ПРО ПСИХОЛОГІЧНІ УМОВИ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ.....54

І. В. Музиченко, Ю. В. Одінцова

ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ ВЖИВАННЯ ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН СТУДЕНТСЬКОЮ МОЛОДДЮ.....58

Т. М. Нікуліна

КРИЗА ІДЕНТИЧНОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ ЯК ПСИХОЛОГІЧНА ПРОБЛЕМА ЮНАЦЬКОГО ВІКУ.....59

Б. В. Плєскач, С. Т. Ренетій

ВСТАНОВЛЕННЯ ОБМЕЖЕНЬ ДО ОНЛАЙН-ТЕСТУВАННЯ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ НАДІЙНОСТІ РЕЗУЛЬТАТІВ.....61

О. М. Рева, О. О. Заболотна

ЕМОЦІЙНЕ ВИГОРАННЯ ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....63

О. М. Рева, О. О. Мікулінцева

ПОБУДОВА ЖИТТЄВОЇ ПЕРСПЕКТИВИ В ПЕРІОД РАННЬОЇ ДОРОСЛОСТІ В УМОВАХ СОЦІАЛЬНОЇ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ.....65

О. М. Рева, С. А. Олійник

ПСИХОЛОГІЧНА ГОТОВНОСТІ ВЕТЕРАНІВ ДО РЕІНТЕГРАЦІЇ В ЦИВІЛЬНЕ ЖИТТЯ.....68

П. Г. Рубан

РОЛЬ СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА У СТВОРЕННІ ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ДЛЯ ОСІБ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ.....70

М. В. Сітцева

ПСИХОЛОГІЧНІ ПІДСТАВИ ФОРМУВАННЯ АТРИБУТИВНОГО СТИЛЮ ОСОБИСТОСТІ ЗАСОБАМИ АНІМАЦІЇ.....72

Т. В. Сова

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ДЕТЕРМІНАНТИ ПСИХОЕМОЦІЙНИХ ПРОЯВІВ ТА СОЦІАЛЬНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ОСОБИСТОСТІ.....73

К. С. Справцева

САМОПРЕЗЕНТАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ У ВІРТУАЛЬНОМУ ПРОСТОРІ ЯК ІНДИКАТОР СУСПІЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ СУЧАСНОСТІ.....76

О. А. Столярчук, Т. А. Богославська

ПРОБЛЕМА ГОТОВНОСТІ УКРАЇНСЬКИХ МІГРАНТІВ ДО ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ.....77

О. А. Столярчук, І. І. Розсоха

ПСИХОЛОГІЧНА ПІДТРИМКА ДРУЖИН ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ, ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ У ЗОНІ БОЙОВИХ ДІЙ.....79

О. А. Столярчук, О. П. Коханова

САМОРЕАЛІЗАЦІЯ УКРАЇНЦІВ В УМОВАХ ВІЙНИ: ЗДОБУТКИ ТА ВИКЛИКИ.....81

Г. В. Супрун, Т. М. Гуріна

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ САМООЦІНКИ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ПОРУШЕННЯМ МОВЛЕННЯ.....83

Д. В. Ткачук

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ ДО НАВЧАННЯ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ З МОВЛЕННЄВИМИ ТРУДНОЦАМИ У ПРОЦЕСІ ЛОГОПЕДИЧНОГО СУПРОВОДУ.....85

В. І. Хоменко

ІНКЛЮЗИВНІ СТРАТЕГІЇ СТАТЕВО-РОЛЬОВОЇ ІДЕНТИФІКАЦІЇ: ФОРМУВАННЯ ІДЕНТИЧНОСТІ ДІТЕЙ З РАС.....87

Т. В. Хомик, М. В. Грабко

ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ АДАПТАЦІЇ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ З ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ ДО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА.....89

Т. П. Цюман, І. Андрієвська

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ САМОВІДНОВЛЮВАЛЬНИХ ПРАКТИК УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЗВО В УМОВАХ ВІЙНИ.....90

Т. В. Хомик, м. Київ,
t.khomyk@kubg.edu.ua
М. В. Грабко, м. Київ,
mvhrabko.fpsrso23m@kubg.edu.ua

ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ АДАПТАЦІЇ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ З ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ ДО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Питання соціально-педагогічної адаптації молодших школярів з порушеннями мовлення є однією з найактуальніших в сучасній спеціальній освіті. Для даної категорії дітей процес адаптації ускладнюється низкою факторів, які стосуються когнітивних, емоційних та соціальних аспектів розвитку, що підтверджується дослідженнями О. Главацької, Г. Олійник, Т. Панченко, Н. Пахомової, В. Погребняк, І. Руденко, М. Саліонович, О. Таран, О. Холодїй, М. Шеремет та ін. [2; 3; 5].

Як зазначає Н. Пахомова, адаптаційний період для молодших школярів з типовим розвитком триває від кількох тижнів до кількох місяців, тоді як для дітей з порушеннями мовлення цей процес є тривалішим та складнішим через наявність додаткових бар'єрів у комунікації [5]. Водночас, Л. Макар та М. Долобовська наголошують, що специфіка адаптації дітей з мовленнєвими порушеннями полягає в їхніх труднощах щодо вербального спілкування, що ускладнює встановлення соціальних контактів та взаємодію з їх однолітками [2].

О. Гаяш визначає, що успішність шкільної адаптації значною мірою залежить від рівня функціонування мовлення дитини. В умовах недостатнього його розвитку чи формування, молодший школяр часто стикається з труднощами у навчанні, які впливають на його самооцінку та мотивацію до навчальної діяльності [1].

Особливо складним стає процес соціально-педагогічної адаптації для дітей в умовах кризових ситуацій, таких як війна росії проти України та/або пандемія Covid-19. А. Руденок та М. Чорна наголошують на тому, що в таких умовах адаптація дітей, зокрема і з порушеннями мовлення, стає ще більш ускладненою через підвищену тривожність та стрес, що впливає на їх загальний психоемоційний стан і на опанування навчального матеріалу в умовах освітнього середовища [4].

Отже, на основі здійсненого аналізу наукової літератури щодо соціально-педагогічної адаптації молодших школярів з порушеннями мовлення було організовано дослідження з метою визначення ефективних стратегій адаптації означеної категорії учнів до освітнього середовища на основі методики класного менеджменту. Задля досягнення визначеної мети було розроблено авторську анкету для вчителів та асистентів вчителів, яка складалася з 32 питань. Їх зміст передбачає з'ясування аналізу сучасних підходів до соціально-педагогічної адаптації дітей з порушеннями мовлення (наприклад, використання класного менеджменту, комунікація між учнями, основні види труднощів у процесі адаптації та навчання дітей, тощо).

Це надасть можливість виявити думки та досвід педагогів щодо труднощів, з якими стикаються учні під час адаптації, та методів, що сприяють успішній інтеграції дітей до шкільного середовища. Все визначене буде підґрунтям для

розробки практичних рекомендації щодо оптимізації процесу соціально-педагогічної адаптації молодших школярів з порушеннями мовлення до освітнього середовища.

Отже, завдяки анкетуванню вчителів та асистентів вчителів була отримана можливість зібрати цінну інформацію про їхнє бачення процесу соціально-педагогічної адаптації дітей з порушеннями мовлення. Підсумовуючи результати опитування, можна констатувати, що відповіді респондентів допомогли виявити ключові аспекти та виклики, з якими стикаються педагоги, а також напрямки, які потребують покращення.

Список використаних джерел:

1. Гаяш О. В. Поради вчителям щодо навчання дітей з особливими освітніми потребами у класі з інклюзивним навчанням : метод.рекоменд. Ужгород: Інформаційно-видавничий центр ЗППО, 2014. 108 с.

2. Макар Л. М, Долобовська М. С. Проблеми соціальної адаптації дітей з особливими освітніми потребами у закладах загальної середньої освіти. *Соціальна робота: реалії та перспективи* : зб. наук. пр. Всеукр. наук.-практ. конф., присвяч. 110-річчю Полтав. нац. пед. ун-та ім. В. Г Короленка, (Україна, м. Полтава, 9-10 трав. 2024 р.). Полтава, 2024. С. 116-120.

3. Олійник Г. М., Главацька О. Л. Соціальна адаптація як складова процесу соціалізації дітей з особливими потребами. *Соціальна робота: виклики сьогодення* : збірник наукових праць за матеріалами XII Міжнародної науково-практичної конференції, (Україна, м. Тернопіль 25-26 травня 2023 р.). Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2023. С. 176-179.

4. Руденок А. І., Чорна, М. Д. Соціально-психологічна адаптація дітей з ооп в умовах війни. *Особистість та суспільство в цифрову еру: психологічний вимір*. Одеса: Національний університет «Одеська юридична академія», 2022. С. 211-215.

5. Шеремет М. К., Пахомова Н. Г. Формування мовленнєвої готовності дітей старшого дошкільного віку з порушеннями мовлення до навчання в школі: навч.-метод. посіб. Київ : НПУ ім. М. Драгоманова, 2009. 127 с.

**Т. П. Цюман, м. Київ,
t.tsiuman@kubg.edu.ua
М. І. Андрієвська, м. Київ,
m.andriievska@kubg.edu.ua**

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ САМОВІДНОВЛЮВАЛЬНИХ ПРАКТИК УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЗВО В УМОВАХ ВІЙНИ

Сучасні проблеми потребують сучасних рішень, тому крім пристосування до життя в умовах війни, потрібно пристосовуватися і до нових форматів навчання. А відтак усі учасники навчально-виховного процесу потребують більшої самоорганізації, уникнення прокрастинації, зниження навчального й виробничого стресу та контролю за продуктивністю.

Умови війни відзначаються особливими викликами та обмеженнями для всіх